

JUDISKA CENTRALRÅDET I SVERIGE
THE OFFICIAL COUNCIL OF SWEDISH JEWISH COMMUNITIES

Yttrande av Judiska Centralrådet över SOU 2023:17 En tydligare bestämmelse om hets mot folkgrupp

Judiska Centralrådet (JC) har beretts möjlighet att yttra sig över SOU 2023:17 En tydligare bestämmelse om hets mot folkgrupp. Judiska Centralrådet (JC) finner att kommitténs analys och slutsatser är välgrundade och att de föreslagna lagändringarna i Brottsbalken och Tryckfrihetsförordningen är nödvändiga förtydliganden för att säkra en effektiv och rättssäker tillämpning av lagstiftningen om hets mot folkgrupp, då befintlig svensk lagstiftning inte klart medger straffansvar för handlingar vi anser hota vår och andra minoriteters trygghet och säkerhet, nämligen:

- Offentligt urskuldande, förnekande eller flagrant förringande av folkmord, brott mot mänskligheten och krigsförbrytelser
- Gärningar som består i uppmaning till våld samt gärningar som avser enskilda individer i de skyddade grupperna vilka ej omfattas av nuvarande reglering om hets mot folkgrupp.

Judiska Centralrådet (JC) tillstyrker de föreslagna lagändringarna och har därvid resonerat som följer:

- JC delar EU-kommissionens bedömning att den svenska strafflagstiftningen inte uppfyller kriminaliseringskraven som följer av rasismrambeslutet. JC anser att målsättningen att forma en gemensam straffrättslig strategi i EU i frågan om rasism och främlingsfientlighet är av vikt för att effektivt bekämpa dessa strömningar som uppstår och utvecklas oberoende av nationsgränser. I synnerhet när det gäller rasistiskt och/ eller antisemitiskt innehåll på digitala medier vars algoritmer premierar och sprider dylika budskap i ekokammare av likasinnade och utgör jordmån för spridning av konspirationsteorier samt radikalisering av enskilda. Sanktioner som vilar på en gemensam europeisk värdegrund får högre slagkraft och legitimitet.

JC emotser samtidigt att EU-strategin mot antisemitism och för stärkande av judiskt liv speglas i dess motsvarighet på nationell nivå. En nationell strategi för stärkande av judiskt liv utarbetas och skall publiceras vid årsslutet. Handlingsplanen mot antisemitism speglar inte tillräckligt omfånget och ambitionen som genomsyrar EU-strategin, den är innehållsmässigt relativt ospecifik även om vissa satsningar ingår som specifikt tar sikte på antisemitism. Därmed är lagändringar som ger ökat skydd på individ- och kollektivnivå även åt den judiska minoriteten en välkommen förbättring som förhoppningsvis kan bidra även till en tryggare tillvaro genom en kriminalisering av vissa gärningar som därmed tydligt faller från normen.

- JC tillstyrker förslaget att ändra lagtexten i 16 kap. 8 § brottsbalken så att bestämmelsen om hets mot folkgrupp omfattar även uppmaningar till våld mot en skyddad grupp.**

Lagtexten i 16 kap. 8 § brottsbalken nämner inte uppmaningar till våld mot en skyddad grupp. Även om utredningen bedömer att sådana gärningar omfattas av bestämmelsen så anser vi, i likhet med utredningen, att rekvisitet bör framgå explicit av lagtexten. Både för rättssäkerhetens skull och för en effektivare lagföring. JC instämmer även i utredningens bedömning att ett tydligare avståndstagande från hatpropaganda har ett värde i sig i ett demokratiskt samhälle.
- JC tillstyrker utredningens förslag att lagrummet om hets mot folkgrupp i 16 kap. 8 § brottsbalken ändras så att det särskilt framgår att straffansvaret omfattar förnekelse, urskuldande och uppenbart förringande av folkmord och vissa andra internationella brott.**

Även om det finns praxis som tyder på att dessa handlingar kan omfattas av nuvarande bestämmelse anser vi att tolkningsutrymmet för närvarande är för stort och att ett förtydligande är att föredra. Både för rättssäkerhetens skull och av hänsyn till de som överlevt Förintelsen och andra folkmord varav de förra är en tynande skara till följd av hög ålder. Vi instämmer här i utredningens bedömning att straffansvaret kan ha ett pedagogiskt värde och blir tydligt normerande genom att nämnda handlingar kriminaliseras. Detta särskilt i en tid då allt fler Förintelseöverlevande går ur tiden och förnekande eller förringande av Förintelsen inte längre kan konfronteras med och utmanas av ögonvittnesskildringar.
- JC anser att det är otillräckligt med det indirekta skydd som enskilda idag får genom bestämmelsen om hets mot folkgrupp, som idag endast ger explicit skydd åt kollektiv.**

Därmed kan enskilda idag inte vara målsägande eller tillerkännas skadestånd för hets mot folkgrupp även om målsägandestatus kan ges för andra, överlappande, brott, till exempel ofredande eller olaga hot. JC anser att det ligger en skörhet i att straffansvaret är fördelat på flera bestämmelser vilket skapar otydlighet och bristande rättssäkerhet. **JC tillstyrker därmed utredningens förslag att straffansvaret för hets mot folkgrupp också ska omfatta gärningar som avser individer i de grupper som skyddas av lagrummet, så att enskilda därmed kan få status som målsägande även när grunden för talan är endast hets mot folkgrupp.**
- JC tillstyrker utredningens förslag att tryck- och yttrandefrihetsbrotten hets mot folkgrupp bör motsvara brottsbalkens bestämmelser och därmed bör de ändringar som föreslås i brottsbalken även införas i motsvarande lagrum om hets mot folkgrupp i 7 kap. 6§ tryckfrihetsförordningen, innebärande att ändringen även gäller i yttrandefrihetsgrundlagen.** JC instämmer i utredningens ståndpunkt att kriminaliseringen behöver vara konsekvent och tydlig.

Stockholm, den 26 september 2023

Charlotte Manderman

Politisk handläggare

Aron Verständig

Ordförande